

ІНФЛЯЦІЙНИЙ ПОДАТОК: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Перепелиця М.О.,

д.ю.н., професор кафедри фінансового права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Головним завданням статті є доведення висновку стосовно того, що інфляція, яка існує у будь-якому сучасному суспільстві, не є абстрактним та стихійним явищем, а виступає цілком конкретним податковим платежем, що відповідає практично всім ознакам та структурі податку та сплачується за рахунок коштів платників. При цьому небезпека інфляційного податку проявляється в таємності його сплати та неможливості ідентифікування для суспільства.

Ключові слова: інфляція, інфляційний податок, податок, грошова маса, платник, обов'язковість сплати, безумовність, індивідуальна безоплатність, перерозподіл доходів, форма оподаткування.

Перепелиця М.А. / ИНФЛЯЦИОННЫЙ НАЛОГ: ПОНЯТИЕ И ПРИЗНАКИ / Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина

Главной задачей статьи является обоснование вывода о том, что инфляция, которая существует в настоящее время в любом современном обществе, не является абстрактным, стихийным явлением, а вполне конкретным налоговым платежом, который соответствует практически всем признакам и структуре налога и уплачивается за счёт средств плательщиков. При этом опасность инфляционного налога проявляется в том, что он является тайным и тяжело идентифицируемым для общества.

Ключевые слова: инфляция, инфляционный налог, налог, денежная масса, плательщик, обязательность уплаты, безусловность, индивидуальная безвозмездность, перераспределение доходов, форма налогообложения.

Perepelitsa M.A. / THE INFLATION TAX: CONCEPT AND CHARACTERS / Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine

In the article the main objective is to bring a conclusion to the effect that the inflation that exists in any modern society is not some abstract and spontaneous phenomenon, and appears quite specific tax payment that meets almost all the attributes and structure of tax and is paid at the expense of payers. Thus the risk of inflation tax secrecy evident in its inability to identify and paying for society.

Inflation is one of the most acute problems of modern economy and Ukraine. Its consequences are negative, so prejudicial to the whole society. This appears to create tension in production and consumption, the devaluation of labor results in destruction of savings of individuals and entities, preventing the investment activity, and in general, the fall in quality of life. But inflation includes yet another danger. Few people think about the fact that at its core inflation is a specific tax payment. The inflation tax as well as any other tax, can be defined as mandatory, individually gratuitous payment levied from organizations and individuals in the form of expropriation of funds belonging to them by right of ownership or use. The only difference is that the legislature did not include the payment of the tax system and the Ukraine because most people do not perceive it as such. But unlike all other taxes with inflation tax natural and legal persons encounter almost every day and every day of his pay. In this regard, the inflation tax inflicts substantial damage to more business people regardless of their functions relative to other mandatory payments. Based on the foregoing, this problem is important and urgent.

In order to prove the nature of the inflation tax payment in this article inflation was analyzed through content category and its tax attributes. First, the tax is free of charge and is characterized by individual unilateral nature of its setting and payment. This means that the taxpayer does not receive anything in place; State in respect of the taxpayer, there are no individual liability. If this sign design on the inflation payment, it becomes clear that if such payment occurs individual gratuitousness and one-sided. When the taxpayer pays for goods or services higher price as he instead receives nothing. It also does not generate any counter obligations by the state. Secondly, the tax payment is characterized as a diversion. This means that specific known to meet the objectives of which is spent on individual income tax. Formed as if impersonal monetary fund state. The inflation tax is also inappropriate. Paying this tax in the form of increased prices for goods or services and few think of where the money goes, and most importantly – how they are used. Third, the tax payment is required. Binding provided tax coercive power of the state and indicates that payment of taxes is not voluntary and coercive. Understood that the inflation payment is also characterized by this sign. Mandatory payment inflation also well provided with coercive power of the state. Evade paying it impossible. Moreover, the state in law enshrines guarantees impossibility evasion inflation tax. This is reflected in the regulation of the institute of transfer pricing. Fourth, the introduction of tax in the budget is in cash. This provision entirely relates to the inflation payment. The buyer did not have the option of paying as sometimes still the taxpayer who has an appropriate and complex tax law in the performance of tax obligation: the right to benefits about paying it if there are suitable grounds; the right to tax deferral or installments, the tax compromise, tax etc. bail.

Key words: inflation, inflation tax, the tax money supply, payer, paying binding, unconditional, individual gratuitousness, income redistribution, form of taxation.

У сучасному світі практично немає країни, яка б у тому чи іншому ступені не стикалася з таким явищем як інфляція. Інфляція є однією з найбільш гострих проблем і економіки України. Її наслідки є негативними, тому що наносять шкоду всьому суспільству. Це проявляється у створенні напруженості у виробництві та споживанні, у знеціненні результатів праці, у знищенні заощаджень фізичних та юридичних осіб, у перешкоджанні здійсненню інвестиційної діяльності, а в цілому – у падінні якості життя людей. Але інфляція містить у собі ще й іншу небезпеку. Мало хто з людей замислюється над тим, що за своєю суттю інфляція є специфічним податковим платежем. Інфляційний податок, так само як і будь-який інший податок, можна визначати як обов'язковий, індивідуально безоплатний платіж, що справляється з організацій та фізичних осіб у формі примусового відчуження грошових коштів, що належать їм на праві власності або користування. Різниця тільки у тому, що законодавець не включає

цей платіж у податкову систему України, і тому більшість людей не сприймають його у такому вигляді. Але, на відміну від всіх інших податків, з інфляційним податком фізичні та юридичні особи стикаються майже кожен день і кожен день його сплачують. У зв'язку із цим, інфляційний податок наносить суттєву шкоду господарській діяльності людей незалежно від роду їх діяльності. На основі сказаного вважаємо цю проблему важливою та актуальною. Для того, щоб обґрунтувати зазначений висновок буде правильним дослідити інфляційний платіж, спираючись на аналіз ознак, структури та функцій податку взагалі.

Проблемі інфляції, інфляційного податку приділялась значна увага в економічній та фінансовій науках у роботах таких вчених як М. Ротбард, Л. Мізес, К. Менгер, В. О. Сфімов, В. Ю. Катасонов, Р. Пол та ін. Всі вони розглядали інфляційний податок як негативне явище у фінансовій системі будь-якої держави, досліджували його з різних боків і приходили практично до однакових висновків. Це дозво-

лило їм виробити і запропонувати відповідні корисні пропозиції щодо усунення або хоча б зменшення інфляційних процесів у суспільстві.

Метою статті є обґрунтування того висновку, що інфляція не є абстрактним економічним явищем, яке виникає невідомо звідки та не має своєї структури та ознак, а є цілком конкретним податковим платежем, що має свою форму, зміст та ознаки, і за своєю суттю є податком. Інфляція – це саме податок, а не будь-який інший грошовий платіж (мається на увазі – збір або мито), тому що в обмін на його сплату людина нічого не отримує, як це має місце при сплаті збору або мита. Якщо ж виходити з такого класифікаційного критерію податків як форма оподаткування, то інфляційний податок є непрямим платежем, тягар від сплати якого найбільше відчувають на собі виробники, споживачі, а у кінцевому вигляді – все суспільство.

За однією з версій термін «інфляція» (від лат. «inflation» – «надування») вперше почали вживати в Північній Америці в період громадянської війни 1861-1865 рр [1, с. 27]. Однак розуміло, що це явище виникло раніше, і тому важко чітко прив'язувати його до конкретного часу або міста. Відомо, що ще у Стародавній Греції (330 р. до н.е.) та в Стародавньому Римі (302 р. до н.е.) вже мали місце такі процеси. Як правило, їх причинами виступало псування грошей. Псування грошей мало місце тоді, коли держава в особі владного суб'єкта підробляла монети, виготовлення яких було заборонено приватним особам. Держава таємно додавала до золота неблагородні сплави або зменшувала вагу монет. Як правило, державний монетний двір переплавляв та чеканив наново всі монети у країні. Після цього держава повертала у обіг монети, їх було стільки ж, скільки і раніше, але важили вони менше. А заощаджені унції золота та срібла король або інший правитель витрачав на свої потреби. Таким чином, держава постійно та безперервно знижувала так звані грошовий стандарт, під прапором захисту якого вводилася монополія на виготовлення монет. Владні особи розглядали псування грошей у якості звичайного їх права, а доходи, які вони отримували від цього «почесного» заняття, називали «сеньоражем».

Але найбільш стрімким прискоренням інфляції є відмова від використання у якості грошей монет із золота або срібла у чистому вигляді або у вигляді сплаву з іншими металами і перехід до паперової форми. Деякі вчені (навіть цілі фінансові школи) взагалі не вважають папір реальними грошима. Факт взаємозв'язку випуску у обіг паперових грошей та досить стрімким настанням інфляції підтверджує, наприклад, наступний історичний факт. Так, у Франції, у XVIII ст. шотландський фінансист Джон Лоу запропонував Філіпу Орлеанському проект переходу до грошової системи, що була заснована не на золотих грошах, а на паперових. Останніх можна було надрукувати скільки хочеться, адже мова йшла про папір. Франція у той час знаходилася у вкрай важкому фінансовому становищі. Річний дефіцит бюджету складав 80 млн. ліврів, а загальний державний борг – 3,5 млрд. ліврів. За рахунок податків цю проблему вирішити було неможливо, а у борг ніхто грошей не давав. У 1716 році був створений спеціальний приватний банк, який отримав назву королівського та мав капітал у розмірі 6 млн. ліврів. Спочатку цей банк здійснював досить обережну емісійну діяльність, тобто випускав паперові гроші, що були забезпечені конкретним золотим запасом. Але далі банк почав активно нарощувати випуск паперових грошей, не забезпечених золотом. Щоб підвищити довіру народу до паперових грошей Лоу навіть перетворив приватний банк у державний. Але це не врятувало ситуацію. Деякі недовірливі французи вирішили все ж таки обміняти паперові гроші на золото банку. Першим це зробив герцог Бурбонський, який увіз отримане у банку золото на декількох каретах. У інших пред'явників паперових грошей вже виникли проблеми. А тому пішли по-

гані чутки, виникла паніка. Зупинити паніку спробували тим, що заборонили використання золота у якості грошей під загрозою штрафів, позбавлення волі і навіть смертної кари. Але це не допомогло і все закінчилося повним знеціненням паперових грошей, а королівський банк припинив своє існування. Кажуть, що після цього у французів на довгий час сформувалося підозріле відношення і навіть огидливість до паперових грошей [2, с. 457].

Хотілося навести цей історичний приклад для того, щоб одразу сказати, що інфляційні процеси завжди мають місце там, де є не просто гроші, а відбувається незабезпечений друк грошової маси та випуск її у обіг. А таке можливе тільки у тому разі, коли гроші мають паперову форму, а тому їх можна друкувати «скільки душа забажає». Крім того, такі дії доволі швидко і приводять до інфляційних процесів. Саме тому буде правильним погодитися із тим, що інфляція – це надмірне зростання грошової маси, що з часом призводить до її знецінення по відношенню до товарів та послуг (а також іншої іноземної валюти), тому що має місце переповнення каналів її обігу [3, с. 325].

Слід зазначити, що держава (будь-яка) завжди схильна до таких дій, адже завжди є спокуса вирішити проблему дефіциту бюджету за рахунок друкування нічим не забезпечених грошей. Це найпростіший засіб, але вкрай невірний. У зв'язку з цим цікавим буде погодитися з висновком М. Ротбарда, який писав, що всі люди заробляють собі на життя продаючи корисні іншим людям товари, послуги або знання. Якщо людина бажає більше споживати, вона повинна і більше продавати товарів та послуг, що необхідні іншим. І тільки держава вирішує проблему поповнення своїх доходів не так, як інші. Їй достатньо знайти засіб, який надасть додаткову можливість просто забирати у власників гроші, товари, послуги. Держава може без будь-якого покарання стати «фальшивомонетником» (тобто «створювати гроші з нічого»). Для всіх інших людей це буде вважатися злочином. Державі не потрібно займатися продажем товарів чи послуг або добувати золото – вона може просто надрукувати собі грошей [1, с. 68-69]. Зазначений вчений одразу ж звертає увагу на негативні наслідки таких дій для всього суспільства. Саме таким чином держава отримує можливість присвоювати собі матеріальні ресурси таємно та без відома людей [1, с. 69].

Схожу думку висловлює і В. Ю. Катасонов. Вчений досить зрозуміло пояснює, чому за допомогою інфляції має місце таємний, важко ідентифікований перерозподіл частини сукупного національного доходу країни на користь окремих осіб. Інфляція – це порушення балансу між товарною та грошовою масами. При рості грошової маси темпами, що перевищують ріст товарної маси спостерігається ріст цін на товари. У той час, коли нова грошова одиниця «випурхує» з банку, вона ще не втрачає частину своєї купівельної спроможності. Інфляційне «стаювання» коїться поступово, по мірі того, як ця грошова одиниця рухається по каналах обігу. У населення, що скуповує товари та користується послугами, вона опиняється досить пізно, вже «загубивши» на шляху обігу частину своєї купівельної спроможності (ринки починають реагувати на нові порції грошей підвищенням цін). Таким чином, банки, що друкують гроші, опиняються у вигідному становищі – вони можуть використовувати ці гроші для покупки товарів та активів, не сплачуючи при цьому інфляційний податок. Прості люди (а також компанії, що не відносяться до категорії монополій) його сплачують. А це є ще одним механізмом експропріації на користь банків (при чому одним з найнепомітніших, важко ідентифікованих) [2, с. 453].

Отже, інфляція – це таємний засіб, за допомогою якого держава (в особі уповноважених банків або інших суб'єктів) перерозподіляє власність всього суспільства на свою користь. Саме тому інфляція – це дуже небезпечна форма оподаткування суспільства.

Для того, щоб довести податковий характер інфляційного платежу буде правильним розглянути його через категорії змісту податку та його ознак. При цьому ще раз звертаємо увагу на те, що інфляційний платіж не вважається податком тільки тому, що він не включений у податкову систему України на законодавчому рівні. Всі інші характеристики податкового платежу повністю ідентичні інфляційному платежу.

Під податком (у науці фінансового права) традиційно розуміють форму примусового відчуження результатів діяльності суб'єктів, що реалізують свій податковий обов'язок, у державну або комунальну власність, що вноситься до бюджету відповідного рівня (чи цільового фонду) на підставі закону (чи акта органу місцевого самоврядування) і виступає як обов'язковий, нецільовий, безумовний, безоплатний і безповоротний платіж [4, с. 29]. Зупинимось на ознаках податку детальніше і розглянемо їх тепер у контексті інфляційного платежу.

По-перше, податок характеризується індивідуальною безоплатністю та однобічним характером його встановлення та сплати. Це означає, що платник не одержує нічого взамін; у держави відносно такого платника відсутні будь-які індивідуальні зобов'язання. Кошти платника йдуть в цілому на задоволення суспільних потреб. Платник тут виступає як частина суспільства, а не як окремо взята особа. Безоплатність означає, що кошти, які виплачуються як податок, переходять у Державний бюджет без одержання зустрічного відшкодування чи задоволення для платника. Якщо спроектувати цю ознаку на інфляційний платіж, то стає ясним, що і при такій сплаті має місце індивідуальна безоплатність та однобічний характер. Коли платник сплачує за товар або послугу підвищену ціну, він також замість цього нічого не одержує. Це також не породжує ніяких зустрічних зобов'язань з боку держави. Щоправда іноді держава намагається через механізм індексації доходів якось впливати на ці процеси, але, як свідчить практика, ця підтримка досить несуттєва і не покриває інфляційний ріст цін.

По-друге, податок характеризується як нецільовий платіж. Це означає, що конкретно невідомо на задоволення яких саме цілей витрачаються надходження від окремого податку. Формується ніби знеособлений грошовий фонд держави. Але знов таки, в цілому, суспільство розуміє, що кошти акумулюються у бюджеті для задоволення його потреб. Це ж саме стосується й інфляційних платежів. Інфляційний податок також є нецільовим. Сплачуючи цей податок у вигляді підвищеної ціни за товар або послуги, мало хто замислюється над тим, куди йдуть ці гроші, а найголовніше – як вони будуть використані. Іноді може виникнути враження, що якщо інфляційний платіж все одно набуває форми будь-якого податку, то може і немає сенсу його окремо виділяти. Але саме в такому висновку і ховається небезпека. Справа в тому, що, сплачуючи кошти за товар або послугу, покупець окремо від непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку) додатково сплачує інфляційний платіж, який підвищує ціну (іноді суттєво), але не включається до будь-якого з названих податків. Крім цього, що є також важливим для покупця – це те, що кошти сплачуються з одного джерела – його власного доходу. У покупця немає окремого фонду, з якого він черпав би кошти для інфляційних виплат. А тому важливим є розуміння та виокремлення інфляційного платежу саме як ще одного додаткового податку, що включається до ціни товару або послуги.

По-третє, податок є обов'язковим платежем. Обов'язковість податку забезпечується примусовою силою держави і свідчить про те, що сплата податків має не добровільний, а примусовий характер. Зрозуміло, що інфляційний платіж також характеризується даною ознакою. Обов'язковість сплати інфляційного платежу так само забезпечується примусовою силою держави. Ухили-

тися від його сплати неможливо. Більш того, держава на законодавчому рівні закріпила гарантії неможливості ухилення від сплати інфляційного податку. Це виражається у регулюванні інституту трансфертного ціноутворення, де держава досить уважно відслідковує рівень цін, що контрагенти встановлюють на свої товари та послуги при укладенні та виконанні договорів між собою. Трансфертне ціноутворення – це формування цін в операціях пов'язаних між собою осіб.

По-четверте, податок практично завжди сплачується у грошовій формі (практично – тому що законодавство дозволяє і натуральну форму сплати податку, але таке положення виступає як виключення). Внесення податку до бюджету відбувається у грошовій формі. Сплата податку майном чинним законодавством, за загальним правилом, як вже йшлося вище, не передбачена. Це положення цілком має відношення і до інфляційного платежу. У покупця взагалі немає права вибору щодо його сплати, як іноді все ж таки у платника, який має відповідний комплекс податкових прав при виконанні податкового обов'язку. Так, платник будь-якого податку має право на пільгу щодо його сплати, якщо є відповідні підстави; право на податкову відстрочку або розстрочку, податковий компроміс, податкову поруку; право на сплату податку у грошовій або натуральній формі тощо. Платник інфляційного податку нічого подібного взагалі не має. Він потребує у відповідному товарі або послугі, а тому в нього немає вибору. Тому від сплати інфляційного податку неможливо ухилитися, зменшити його розмір, відстрочити, розстрочити, або сплатити натуральним чином. Отже, такий податок можна охарактеризувати як найбільш вагомий тягар для покупця або споживача.

Цікавою є і наступна ознака податку при розгляді інфляційного платежу. Мова йде про те, що податок – це вид платежу, що закріплений актом компетентного органу державної влади. В Україні перелік податків закріплено у Податковому кодексу України, а право на їх встановлення входить до повноважень виключно Верховної Ради України. Цікавим є те, що суспільство іноді протестує, коли держава підвищує податковий тиск через введення нових податків або підвищення базових ставок. При цьому ці питання проходять всім відомо визначену законодавчу процедуру – до Податкового кодексу України вносяться зміни або доповнення, фіскальною службою розробляються та затверджуються накази та інструкції. Виникає питання – а на якій правовій підставі ґрунтується законодавче закріплення універсального та масштабного підвищення цін на всі без виключення товари та послуги у суспільстві? І чому у такій ситуації повністю відсутній протест з боку платників податків? Вважаємо, що справа в тому, що якби більшість людей розуміли, що вони мають справу не просто з якимось абстрактним або стихійним підвищенням цін на блага, а з конкретним вираженням інфляційним податком – вони більш серйозно підходили б до цієї проблеми. Іншими словами, якби держава називала речі своїми іменами – вона була б вимушена заявити, що ціни вирости, тому що вводяться безліч нових податків, які включаються у ціну товарів або послуг – на хліб, овочі, фрукти, одяг, паливо, машини, столи, техніку, послуги перукарів тощо. У такому разі введення такої кількості податків, безумовно, могло б привести до негараздів у суспільстві. А так – зрозуміло, що «спокійніше» називати це негативне фінансове явище одним словом – інфляція. Це теж вірно. Але ми зтикаємося не просто з якоюсь абстрактною інфляцією, а з інфляційним податком, що має свою чітко виражену форму та зміст і який сплачується з кишені виробника або споживача, тобто платника.

Отже, інфляційний податок відповідає ряду важливих ознак податку в цілому. Це – індивідуальна безоплатність, однобічний характер його встановлення, нецільова спрямованість, обов'язковість, грошова форма сплати.

Інфляційний податок, як і будь-який інший податок, має свою структуру. Правовий механізм податку включає у себе наступні елементи: основні – платник, об'єкт оподаткування, ставка податку, та додаткові – пільги, предмет, база, одиниця оподаткування, джерело сплати податку, методи, строки та способи сплати, бюджет та фонд надходження податку, особливості податкового режиму, особливості податкової звітності. Слід зазначити, що, безумовно, не всі додаткові елементи можна виокремити в інфляційному податку, але це тільки тому, що такий платіж не закріплений як податок законодавчо (наприклад, такий елемент як податкова звітність або особливості податкового режиму). Зрозуміло, що покупець-платник не виокремлює з ціни товару або послуги частину ціни, що складає інфляційний податок, не враховує його та не веде щодо нього облік, а тому, відповідно, і не надає звітність.

Але в структурі інфляційного податку досить чітко прослідковуються основні елементи. Платниками виступають покупці та споживачі всіх товарів та послуг, що виробляються та надаються у суспільстві. До платників інфляційного податку буде правильним відносити і виробників товарів та послуг, тому що вони для виготовлення

необхідних предметів та благ також придбавають відповідну сировину, інші предмети та використовують енергоресурси.

Об'єктом виступають безпосередньо всі товари, предмети та послуги, що виробляються та надаються у суспільстві. При цьому найбільш сумним є те, що інфляційний податок розповсюджується на всі без виключення товари та послуги, як ті, що є життєво необхідними для фізичного існування людей, так і ті, що можна відносити до категорії розкоші. Навіть податок на додану вартість у цьому сенсі є більш логічним, тому що, хоча він і є універсальним платежем, але все ж таки включає у себе і деякі пільги щодо відповідних послуг у суспільстві. Теж саме можна сказати і про акцизний податок. Ставка інфляційного податку є диференційованою, тобто залежить від виду товару, або наданої послуги.

Таким чином, інфляційні платежі, з якими кожен день стикається все суспільство (виробники та споживачі) за своєю суттю є непрямими, «таємними» податками, тому що відповідають всім ознакам та структурі податку в цілому. Це досить конкретний платіж, що має свій зміст та форму, але, на жаль, виконує тільки негативні функції для країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ротбард М. Государство и деньги. Как государство завладело денежной системой общества / М. Ротбард. – Челябинск : Социум, 2004 – 176 с.
2. Катасонов В. Ю. История и идеология «денежной цивилизации» / В. Ю. Катасонов. – М. : Институт русской цивилизации, 2013. – 1075 с.
3. Мизес Л. Человеческая деятельность. Трактат по экономической теории / Л. Мизес. – М. : Экономика, 2000. – 877 с.
4. Податкове право України : навчальний посібник / за ред. М. П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2010. – 256 с.

УДК 342.9.03(094)

ЗАСАДИ ПРОЦЕДУРИ ОСКАРЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Рябченко Я.С.,

к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті досліджено питання принципів оскарження нормативно-правових актів в адміністративному судочинстві України в контексті європейського інтеграційного процесу. Охарактеризовано такі принципи як верховенство права, законність, рівність усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом, змагальність сторін, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин у справі, гласність і відкритість адміністративного процесу, забезпечення апеляційного й касаційного оскарження рішень адміністративного суду, крім випадків, установлених нормами Кодексу адміністративного судочинства України, обов'язковість судових рішень. Наголошено на особливостях, встановлених нормами Кодексу адміністративного судочинства України, в таких категоріях справ і виділено, як зазначені принципи впливають під час розгляду й вирішення подібних справ. Звернено увагу на значення принципів адміністративного судочинства в контексті європейського інтеграційного процесу.

Ключові слова: адміністративний суд, нормативно-правовий акт, верховенство права, законність, рівність усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом, змагальність сторін, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин у справі, гласність і відкритість адміністративного процесу, забезпечення апеляційного й касаційного оскарження рішень адміністративного суду, обов'язковість судових рішень, європейський інтеграційний процес.

Рябченко Я.С. / ОСНОВЫ ПРОЦЕДУРЫ ОБЖАЛОВАНИЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫХ АКТОВ В АДМИНИСТРАТИВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ УКРАИНЫ В РАМКАХ ЕВРОПЕЙСКОГО ИНТЕГРАЦИОННОГО ПРОЦЕССА / Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина

В статье исследован вопрос принципов обжалования нормативно-правовых актов в административном судопроизводстве Украины в рамках европейского интеграционного процесса. Охарактеризованы такие принципы как верховенство права, законность, равенство всех участников административного процесса перед законом и судом, состязательность сторон, диспозитивность, официальное выяснение всех обстоятельств по делу, гласность и открытость административного процесса, обеспечение апелляционного и кассационного обжалования решений административного суда, кроме случаев, установленных нормами Кодекса административного судопроизводства Украины, обязательность судебных решений.

Отмечены особенности, установленные нормами Кодекса административного судопроизводства Украины, в таких категориях дел и выделено как эти принципы влияют во время их рассмотрения и решения. Обращено внимание на значение принципов административного судопроизводства в рамках европейского интеграционного процесса.

Ключевые слова: административный суд, нормативно-правовой акт, равенство всех участников административного процесса перед законом и судом, состязательность сторон, диспозитивность, официальное выяснение всех обстоятельств по делу, гласность и открытость административного процесса, обеспечение апелляционного и кассационного обжалования решений административного суда, обязательность судебных решений, европейский интеграционный процесс.